

Bir Grup Üniversite Öğrencisinin Depresyon ve Kaygı Düzeyleri ile Çeşitli Değişkenler Arasındaki İlişkiler*

The Relationship Between the Levels of Depression and Anxiety in a Group of University Students and Various Variables

Nergüz Bozkurt
Dokuz Eylül Üniversitesi

Öz

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin depresyon ve kaygı düzeyleri ile bazı değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek ve öğrencilerin depresyon ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmanın örneklemini DEÜ Buca Eğitim Fakültesi'nin değişik bölümlerinde okuyan 363 öğrenci oluşturmuştur. Bu öğrencilerin 245'i kız ve 118'i erkektir. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Kişisel Bilgi Formu", "Beck Depresyon Envanteri" ve "Sürekli Kaygı Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma bulgularında, kız öğrencilerin kaygı düzeyleri erkek öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin depresyon düzeylerinde, ailelerinin sosyo-ekonomik durumuna, anne ve babalarının tutumlarına, ana-babalarının başarı durumlarını algılamalarına, okudukları alanın istedikleri alan olup olmadığına, alanları ile ilgili doyum düzeylerine ve psikolojik danışma hizmetinden yararlanma alanlarına göre anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Öğrencilerin depresyon düzeyleri ile sürekli kaygı düzeyleri arasında pozitif yönde, sürekli kaygı düzeyleri ile yaşları arasında ise negatif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Depresyon, kaygı, üniversite öğrencileri.

Abstract

The relationships between levels of depression and anxiety of university students and various variables are examined in this study. The sample consists of 363 students, 363 of whom are females and 118 whom are males, from various departments of the Faculty of Education (Department Teaching Foreign Languages, Department of Educational Sciences and Department of Fine Arts) at Dokuz Eylül University, Izmir-Turkey. The data were collected using a "Personal Information Form", "Beck Depression Inventory" and "Trait Anxiety Inventory" in this particular study. The research has discerned that anxiety levels of females are significantly higher those of males. Significant differences have been found between the anxiety levels of the students in terms of the socio-economic levels of their families, parents' attitudes, parents' perceptions of students' achievement, whether the students' major fields of study match their choices or not, their satisfaction levels in their fields, and how they benefit from the psychological counseling services. A positive relationship was found between their depression and progressive anxiety levels, and a negative relationship between their progressive anxiety levels and their ages.

Keywords: Depression, anxiety, university students.

Giriş

Son yıllarda yapılan birçok klinik araştırmalarda kaygı ile depresif rahatsızlıklar arasında benzerlik ve fark olup olmadığı araştırılmıştır. Ortaya atılan iki önemli görüşten birincisi, çok geniş anlamda bu iki rahatsızlı-

ğın birbirinin içine girdiği görüşü ve ikincisi de değişik içeriklerinin olduğu ve aralarındaki farkların araştırılmasının önemli olduğunun açıklanmasıdır (Craig ve Norton, 2000). Pek çok araştırmacının ortak görüşü, depresyon ve kaygının yakından ilişkili olduğu yönündedir (Akvardar, Demiral, Ergör, Bilici ve Özer, 2003; Di Legge, Piattella, Pozzilli, Pantano, Caramia, Pestalozza, Paolillo ve Lenzi, 2003; Krohne, Schmuckle, Spaderna, Heike ve Charles, 2002; Vandervoort, 2002; Cai, 2000; Rawson ve Blomer, 1994; Ahrens ve Haaga,

(* Bu araştırma (7-9 Haziran 2001 Bolu) X. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Yrd. Doç. Dr. Nergüz Bozkurt, Buca Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü EPH Anabilim Dalı e-posta: nerguz.bozkurt@deu.edu.tr.

1993; Brady ve Kendall,1992; Bernstein, Garfinkel ve Hoberman, 1989). Klinik çalışmalarda kaygı bozukluğu olan çocuk ve ergenlerin % 30-80'inde depresif belirtiler bulunmuştur (Bernstein, 1991).

Üniversite öğreniminin ilk yılları, gençlerin kendine özgü psikolojik özellikleri ile tanınan ergenlik yılları dönemi içinde yer almaktadır. Bu yıllarda gençlerin kaygı ve kaygı belirtilerinin oldukça fazla olduğunu ele alan yurtiçi ve yurtdışı çalışmalara rastlanmaktadır (Hisli, 1998; Brady ve Kendall, 1992; Akboy, 1990; Şahin, 1985; Baltaş, 1986; Öner ve Le Compte, 1983). Genel anlamda kaygı, insan yapısında mevcut çevresel ve psikolojik olaylara gösterilen duygusal bir tepki olarak tanımlanabilmektedir (Öner,1990). Depresyonu bilişsel yaklaşım doğrultusunda açıklayan Beck, depresif bireylerin kendilerini, çevrelerini ve geleceklerini olumsuz olarak değerlendirme eğiliminde olduklarını ve düşünce yapılarında bilişsel çarpıtmaların olduğunu ileri sürmektedir. Söz konusu bilişsel çarpıtmalar aynı zamanda olumsuz otomatik düşüncelerle de açıklanabilmektedir (Beck, 1976).

Kaygı ve depresyonun, öğrencilerde alkol ya da uyuşturucu kullanımına, toplum dışı davranışlara, yetenek azalmasına, okula devamsızlıklarda artışlara, motivasyon bozukluğuna ve başarının azalmasına yol açtığı belirtilmektedir (Cai, 2000). Çocuk ve ergenlerin kaygı ve depresyonlarında ailenin geçmişi, yaşam koşulları, gelişimsel faktörler ve klinik bağlantıların etkilerini açıklayan araştırma sonuçları bulunmaktadır (Howard ve Georgiana, 2002; Çuhadaroğlu,1993; Hisli, 1990; Ök, 1990; Sargin, 1990; Yeniçeri, 1987). Ergenlerde depresif belirti sıklığı ülkemizde % 27 olarak saptanmıştır (Çuhadaroğlu ve Sonuvar, 1992).

Depresyon ve kaygı belirtilerinin ergenlik döneminde oldukça sık rastlandığı görüşünden yola çıkılarak, üniversite öğrencilerinin depresyon ve kaygı düzeylerinin ölçülmesi, depresif düşünce süreci ve kaygı ilişkisinin, öğrencilerin kişisel ve ailevi değişkenleri arasındaki ilişkilerin ele alınmasını sağlayan sistematik bir çalışmanın yapılması gereğini de gündeme getirmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın bir amacı, bir grup üniversite öğrencisinin depresyon ve kaygı düzeylerinin; cinsiyet, sosyo-ekonomik durumları, anne ve babalarının kendilerine yönelik tutumları ve kendi başarı durumlarını algılama-

ları, meslek alanlarını isteyerek seçip seçmedikleri, okudukları alanla ilgili doyum düzeyleri, psikolojik danışma ve rehberlik hizmetinden yararlanma alanlarına ilişkin görüşlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılaşıp farklılaşmadığını araştırmaktır. Çalışmanın diğer bir amacı da üniversite öğrenimi gören öğrencilerin depresyon ve kaygı düzeyleri ile kaygı düzeyleri ve yaşları arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Yöntem

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, 2000-2001 öğretim yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, Buca Eğitim Fakültesi'nin Eğitim Bilimleri, Yabancı Diller ve Güzel Sanatlar bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerden rasgele seçilen toplam 363 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada kullanılan ölçekler, öğrencilerin boş ders saatlerinde araştırmacı tarafından uygulanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Beck Depresyon Envanteri (BDE): Beck ve arkadaşları (1961) tarafından geliştirilen ve ülkemizde geçerlik ve güvenilirlik çalışması Hisli (1989), Hisli (1988), Teğin (1980) tarafından yapılmış olan Beck Depresyon Envanteri (BDE) depresyon çalışmalarında en sık kullanılan kendini değerlendirme türünden bir ölçektir. Teğin (1980) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada güvenilirlik katsayıları .78 ve .65 olarak belirlenmiştir. Hisli (1988) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada iki yarım test korelasyon katsayısı .74; iç tutarlık katsayısı .80 olarak bulunmuştur. Hisli'nin (1989) 14-20 yaş arasındaki öğrencilerle yaptığı çalışmada, test-tekrar test güvenilirliği .73 olarak belirtilmektedir. Ölçekteki her madde depresyona özgü bir davranışsal örüntüyü belirlemekte ve azdan çoğa doğru giden (0-3) dört seçeneği olan 21 tane kendini değerlendirme cümlesini içermektedir. Ölçekten alınabilecek puanlar 0-63 arasında değişmektedir (Hisli,1989).

Sürekli Kaygı Ölçeği (A-Trait): Durumluk ve sürekli kaygı düzeylerini ayrı ayrı saptamak amacıyla Spielberger ve arkadaşları tarafından (1970) geliştirilmiş olan durumluk- sürekli kaygı envanteri, 40 maddeden oluşan bir öz değerlendirme (self-evaluation) ölçeğidir (Öner

ve Le Compte, 1983). Bu çalışmada kullanılan Sürekli Kaygı Ölçeği, bireyin genellikle nasıl hissettiğini betimlemesini içermektedir. Ölçekten elde edilen puanlar kumarsal olarak 20-80 arasında bulunmaktadır. Uygulamalarda saptanan ortalama puan seviyesi 36-41 arasında değişmektedir. Sürekli Kaygı Ölçeği için saptanan güvenirlik katsayıları, İngilizce formunda .86-.92, Türkiye’de .83-.87 arasındadır. Madde korelasyonları .34-.72 arasında değişmektedir. Test-tekrar test güvenirliği ise .71 ile .86 arasındadır (Öner, 1983, s.15-16).

Kişisel Bilgi Formu: Öğrencilerin ailelerine ve bireysel niteliklerine ilişkin bilgiler, kişisel bilgi formu adıyla geliştirilmiş ve 10 sorudan oluşmuştur.

Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Ölçeklerden elde edilen betimsel veriler, SPSS programı ile analiz edilmiştir. Gruplar arasındaki karşılaştırmalarda, tek-yönlü Varyans Analizi (ANOVA), t-testi ve “Scheffe Anlamlılık Testi” yöntemleri kullanılmıştır. Öğrencilerin depresyon ve sürekli kaygı, sürekli kaygı ve yaşları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını saptamak için Pearson Çarpım Korelasyon Katsayısı hesaplanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde tablolarda verilen bulgularla ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

Öğrencilerin cinsiyetine göre depresyon ve kaygı düzeylerinin incelenmesi:

Tablo 1 incelendiğinde, kız ve erkek öğrencilerin sürekli kaygı ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($t=2.73$, $p<.05$).

Öğrencilerin cinsiyetine göre depresyon puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı saptanmıştır.

Tablo 1.

Öğrencilerin Cinsiyetleri ile Depresyon ve Sürekli Kaygı Puanlarına İlişkin Ortalamalar, Standart Sapma, t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	n	BDE		n	A-Trait	
		\bar{X}	ss		\bar{X}	ss
Kız	245	12.76	8.56	245	49.22	6.69
Erkek	113	13.36	8.45	113	47.30	5.01

$t=-.53$ $p>.05$

$t=2.73$ $p<.05^*$

Öğrencilerin sosyo-ekonomik durumuna göre depresyon ve sürekli kaygı düzeylerinin incelenmesi:

Tablo 2’ de öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeyleri ile depresyon ve sürekli kaygı puan ortalamaları ve standart sapma değerleri gösterilmektedir.

Tablo 3’te görüldüğü üzere, ailenin sosyo-ekonomik durumuna göre öğrencilerin depresyon ölçeğinden almış oldukları puan ortalamaları tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş, puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmanın olduğu bulunmuştur ($F=2.86$, $P<.05$). Farkın hangi gruplardan kaynaklandığını belirleyebilmek amacıyla verilere Scheffe Testi uygulanmış ve farklılığın sosyo-ekonomik düzeylerinin “çok yüksek” olduğunu ifade eden grup ile ekonomik düzeylerini “yüksek” olarak belirten öğrenci gruplarından kaynaklandığı saptanmıştır.

Örnekleme dahil edilen öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik düzeylerini algulamalarına göre, sürekli kaygı puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı bulunmuştur.

Tablo 2.

Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Düzeyleri ile Depresyon ve Sürekli Kaygı Puan Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

SED	n	BDE		n	A-Trait	
		\bar{X}	ss		\bar{X}	ss
Çok Yüksek	10	15.10	13.67	11	52.72	9.52
Yüksek	102	10.77	7.04	102	49.05	5.25
Orta	217	13.67	8.46	218	48.39	6.57
Düşük	27	13.88	9.24	27	47.45	6.54
Toplam	356	12.98	8.55	358	48.62	6.26

Tablo 3.

Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Düzeylerine Göre Depresyon ve Sürekli Kaygı Puanlarına İlişkin Varyans Analizi

	SD	Kareler		F	P	
		Toplamı	Ort.			
	GA	3	821.60	205.40		
BDE	Gl	351	25164.34	71.69	2.86	.023
	Top	354	25985.95			
	GA	3	278.78	69.69		
A-Trait	Gl	353	13749.06	38.94	1.78	.130
	Top	356	14027.84			

Tablo 4.

Öğrencilerin, Annelerinin Kendilerine İlişkin Tutumlarını Algılamaları ile Depresyon ve Sürekli Kaygı Puan Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

Annenin Tutumu	n	BDE		A-Trait		
		\bar{X}	ss	n	\bar{X}	ss
Demokratik	296	12.52	8.10	298	48.68	6.18
Otoriter	50	14.28	9.57	50	49.04	6.70
İlgisiz	12	19.08	11.76	12	46.00	5.85
Toplam	358	12.99	8.52	360	48.64	6.23

Öğrencilerin anne-babalarının kendilerine yönelik tutumlarını algılamalarına göre depresyon ve sürekli kaygı düzeylerinin incelenmesi:

Tablo 5'te görüldüğü üzere, öğrencilerin annelerinin kendilerine yönelik tutumlarını algılamalarına göre depresyon puan ortalamaları tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş ve puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmanın olduğu bulunmuştur ($F=4.14$, $p<.05$). Farklılığa neden olan grupları belirleyebilmek için verilere uygulanan Scheffe Testi sonucunda, farklılığın annesinin tutumunu "ilgisiz" olarak algılayan öğrenci grubuyla "demokratik" olarak algılayan öğrenci grubundan kaynaklandığı saptanmıştır. Annesinin tutumunu "ilgisiz" olarak algılayanların depresyon puan ortalamaları ($\bar{X} = 19.08$), annesinin tutumunu "demokratik" olarak algılayanların depresyon puan ortalamalarından ($\bar{X} = 12.52$) daha yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin annelerinin kendilerine yönelik tutumlarını algılamalarına göre, sürekli kaygı puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı saptanmıştır.

Tablo 5.

Öğrencilerin Annelerinin Kendilerine Yönelik Tutumlarını Algılamalarına Göre Depresyon ve Sürekli Kaygı Puanlarına İlişkin Varyans Analizi

		SD	Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	P
BDE	GA	2	592.19	296.09	4.14	.016
	GI	355	25370.78	71.46		
	Top	357	25962.97			
A-Trait	GA	2	92.21	46.10	1.18	.308
	GI	357	13944.26	39.05		
	Top	359	14036.48			

Tablo 6.

Öğrencilerin, Babalarının Kendilerine Yönelik Tutumlarını Algılamaları ile Depresyon ve Sürekli Kaygı Puan Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

Babanın Tutumu	n	BDE		A-Trait		
		\bar{X}	ss	n	\bar{X}	ss
Demokratik	241	12.39	7.84	241	48.64	5.93
Otoriter	91	13.07	8.80	91	48.54	5.69
İlgisiz	22	18.09	11.70	22	51.04	8.09
Toplam	254	12.92	8.46	356	48.76	6.02

Tablo 7.

Öğrencilerin Babalarının Kendilerine Karşı Tutumlarını Algılamalarına Göre Depresyon ve Sürekli Kaygı Puanlarına İlişkin Varyans Analizi

		SD	Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	P
BDE	GA	2	658.16	329.08	4.68	.009
	GI	351	24633.61	70.18		
	Top	353	25291.78			
A-Trait	GA	2	122.43	61.21	1.69	.185
	GI	353	12783.21	36.21		
	Top	355	12905.64			

Tablo 7'de görüldüğü üzere öğrencilerin babalarının kendilerine yönelik tutumlarını algılamalarına göre, depresyon ölçeğinden almış oldukları puan ortalamaları tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş, puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F = 4.68$, $P<.01$). Farkın hangi gruplardan kaynaklandığını belirleyebilmek amacıyla verilere Scheffe Testi uygulanmış ve farklılığın babalarının tutumunu ilgisiz olarak değerlendiren grup öğrencilerinden kaynaklandığı bulunmuştur. Babasının tutumunu "ilgisiz" olarak algılayanların ($\bar{X} = 18.09$) depresyon düzeylerinin, babasını tutumunu "otoriter" ($\bar{X} = 13.07$) ve "demokratik" ($\bar{X} = 12.39$) olarak algılayanlara göre daha yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır.

Öğrencilerin sürekli kaygı puan ortalamaları, babalarının kendilerine yönelik tutumlarını algılamalarına göre incelediğinde, ölçekten alınan puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı saptanmıştır.

Öğrencilerin depresyon ve kaygı düzeylerinin istedikleri meslek alanını seçip/seçmediğine göre incelenmesi:

Tablo 8' de görüldüğü üzere, yapılan t testi sonucunda, istedikleri alanı seçip/seçmemelerine göre öğrencilerin depresyon puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu bulunmuştur ($t=-2.72, P<.01$).

Tablo 8.

Öğrencilerin İstedikleri Alanı Seçip-Seçmemelerine İlişkin Düşünceleri ile Depresyon ve Sürekli Kaygı Puan Ortalamaları, Standart Sapma ve t- Testi Sonuçları

Alan Seçimi	BDE			A-Trait		
	n	\bar{X}	ss	n	\bar{X}	ss
Evet	295	12.32	8.04	295	48.70	6.29
Hayır	64	15.95	6.16	64	48.26	6.16

$t=-2.72$ $p<.05^*$ $t=.51$ $p>.05$

Öğrencilerin sürekli kaygı puan ortalamaları açısından ise istedikleri alanı seçip/seçmemelerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Öğrencilerin depresyon ve sürekli kaygı düzeylerinin okudukları alanlardaki doyum düzeylerine göre incelenmesi:

Tablo 10' da görüldüğü gibi, örnekleme giren öğrencilerin ölçeklerden aldıkları toplam depresyon ve sürekli kaygı puanlarına uygulanan tek yönlü varyans analizi sonucunda, öğrencilerin okudukları alanlardaki doyum

Tablo 9.

Öğrencilerin Okudukları Alanlara İlişkin Doyum Düzeyleri ile Depresyon ve Sürekli Kaygı Puan Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

	BDE			A-Trait		
	n	\bar{X}	ss	n	\bar{X}	ss
Bu alanda okumak mutluluk ve doyum veriyor	202	11.46	8.23	202	48.15	6.43
Hiçbir şey hissetmiyorum	76	14.78	9.01	76	49.14	6.36
Sıkıntı ve Pişmanlık	30	17.70	9.42	30	50.47	5.91
Diğer	47	14.12	6.62	47	48.74	5.58
Toplam	355	13.05	8.53	357	48.63	6.28

Tablo 10.

Öğrencilerin Okudukları Alanlar ile İlgili Doyum Düzeyleri ile Depresyon ve Sürekli Kaygı Puanlarının Varyans Analizi

		Kareler		F	P
		Toplamı	Ort.		
BDE	GA	3	1440.45	480.15	
	GI	351	24332.42	69.32	6.92 .000
	Top	354	25772.37		
A-Trait	GA	3	168.99	56.33	
	GI	353	13883.39	39.32	1.43 .233
	Top	356	14052.38		

düzeylerine göre, depresyon puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=6.92, p<.001$). Farklılığa neden olan grupları belirleyebilmek için verilere Scheffe Testi uygulanmış ve farklılaşmanın alanda okumanın "mutluluk ve doyum verdiği" ifade eden öğrenci grubundan kaynaklandığı saptanmıştır. Öğrencilerin okudukları alanda okumanın "sıkıntı ve pişmanlık verdiği" düşünenler ile "hiçbir şey hissetmiyorum" diyenlerin depresyon düzeyleri, okuduğu alanda "mutluluk ve doyum hissediyorum" diyenlere göre daha yüksek düzeyde bulunmuştur.

Öğrencilerin sürekli kaygı puan ortalamaları okudukları alanlarla ilgili doyum düzeylerine göre incelendiğinde ise, puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı bulunmuştur.

Öğrencilerin depresyon ve kaygı düzeylerinin psikolojik ve rehberlik hizmeti alma olasılığı açısından incelenmesi:

Tablo 12'de görüldüğü gibi, psikolojik danışma hizmetinden yararlanma alanlarına göre öğrencilerin depresyon ölçeğinden almış oldukları puan ortalamaları tek

Tablo 11.

Öğrencilerin Psikolojik Danışma Hizmetinden Yararlanma ile Depresyon ve Sürekli Kaygı Puan Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

BDE	A-Trait			n	\bar{X}	ss
	n	\bar{X}	ss			
Okulla İlgili	52	13.46	8.33	52	47.11	7.95
Özel Konular	82	16.04	6.64	82	49.24	6.64
Mesleki Konular	119	11.64	7.40	119	49.19	5.44
Toplam	253	13.44	8.81	253	48.78	6.45

Tablo 12.
Öğrencilerin Psikolojik Danışma Hizmetinden Yararlanma ile Depresyon ve Sürekli Kaygı Puanlarının Varyans Analizi

		SD	Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	P
GA	2	940.62	470.31			
BDE	GI	250	18633.90	74.53	6.30	.002
	Top	252	19574.52			
	GA	2	182.05	91.02		
A-Trait	GI	250	10310.98	41.24	2.20	.112
	Top	252	10493.04			

yönlü varyans analizi ile incelenmiş, puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmanın olduğu saptanmıştır (F=6.30, P<.01). Farkın hangi gruplardan kaynaklandığını belirleyebilmek amacıyla verilere Scheffe Testi uygulanmıştır. Psikolojik danışma hizmeti alma olasılığını özel konular (aile, arkadaş, cinsel vb.) olarak ifade eden grup ile mesleki konular olarak belirten öğrenci grubunun farklılaşmaya neden oldukları saptanmıştır. Psikolojik danışma yardımını "özel sorunları" için aldıklarını belirten öğrencilerin depresyon düzeyleri, "okulla ilgili" psikolojik yardım aldığını belirten öğrenciler ile "mesleki konularda" yardım aldıklarını belirten öğrencilerin depresyon düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin sürekli kaygı puan ortalamaları psikolojik danışma yardımı alma olasılığına göre incelendiğinde ise, puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı saptanmıştır.

Tablo 13.
Öğrencilerin, Depresyon, Yaş ve Sürekli Kaygı Puanlarına İlişkin Korelasyon Katsayısı Anlamlılık Testi Sonuçları

N=363	BDE	A- Trait	Yaş
BDE	-	.2051*** (p=.000)	-.0453 (p=.393)
A-Trait	-	-	-.1098** (p=.037)

*** P<.001

**P<.05

Tablo 13 incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen öğrencilerin depresyon düzeyleri ile sürekli kaygı puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak .001 düzeyinde pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Sürekli

kaygı ile yaş arasında da istatistiksel olarak .05 düzeyinde negatif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur. Ancak, öğrencilerde depresyon ile öğrencilerin yaşları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı belirlenmiştir. Eldeki bulgular, öğrencilerin depresyon düzeyi arttıkça sürekli kaygı düzeylerinin de arttığını göstermektedir (r=.2051, P<.001). Diğer bir bulgu da öğrencilerin yaşları arttıkça sürekli kaygı düzeylerinin azaldığını ortaya koymaktadır (r=-.1098, p<.01).

Tartışma ve Yorum

Bu bölümde araştırma bulguları tartışılarak yorumlanmış, tartışma ve yorumlar, bulgular bölümündeki sıraya uygun olarak yapılmıştır.

Kız öğrencilerin kaygı düzeyleri erkeklerinkinden daha yüksek düzeyde bulunmuştur. Eldeki araştırma bulgusu, (Pharoah, 2002; Bozkurt 1998; Çuhadaroğlu ve Sonuvar, 1992; Özbay ve ark. 1991; Jones, Swain ve Cale, 1991; Sargin, 1990; Ök 1990; Dainey, Conklin ve Rainey, 1987; Andersen ve Williams, 1987; Kandel ve Davies, 1982)'in yaptıkları çalışma sonuçları ile birbirine paralel ve destekler niteliktedir. Kız ergenlerin erkeklere göre, kendilerini daha fazla baskı altında hissettikleri, kaygı ve korkularını dışı vuramadıkları ve kendilerini eleştirmeye eğilimli oldukları; buna karşın erkek çocukların, daha sosyal ve rahat oldukları söylenebilir. Öy (1991) ve Hisli (1989)' de üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmalarında cinsiyet ile kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Öğrencilerin anne ve babalarının kendilerine yönelik tutumlarını "ilgisiz" olarak algılayan öğrencilerin, "demokratik" olarak algılayan öğrencilere göre, daha depresif olduğu görülmektedir. Bu sonuç, olumsuz ana-baba tutumlarının genç üzerinde, ruhsal yönden olumsuz etkileri olduğu şeklinde yorumlanabilir (Taris ve Inge, 1997). Kandel ve Davies (1982) aile içi ilişkilerin bozukluğunun, ergenlerde depresif rahatsızlıklara yol açtığını vurgulamışlardır.

Öğrencilerin başarılarını algılamalarına göre, kendilerini "başarısız" olarak algılayanların depresyon düzeylerinin "başarılı" olarak algılayan öğrencilere göre daha fazla olduğu saptanmıştır. Bu bulgu, Bozkurt (1998) ve Aydın (1990)'ın çalışma bulguları ile paralellik göstermektedir. Aydın (1988) araştırmasında, başarısız öğrencilerin depresif belirtilerinin, başarılı öğrencile-

re göre daha fazla olduğunu ve depresif bireylerde başarısızlığın benlik kavramını olumsuz yönde etkilediğini vurgulamıştır.

Sosyo-ekonomik düzeyleri “yüksek” olan öğrencilerin depresyon düzeyleri, sosyo-ekonomik düzeyleri “düşük” öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur. Bu durum, ailenin çocuğa her türlü maddi ve manevi imkânları sunması dolayısı ile çocuklarına yönelik beklentilerinin yüksek olmasının çocuğun depresyon düzeyinin artmasına neden olabileceği şeklinde yorumlanabilir (Başarı, 1990). Bu çalışma bulgusu bu öğrencilerde, ana baba ilişkilerinin niteliğinin daha iyi araştırılması gereğini ortaya koymaktadır. Araştırma bulgusundan farklı olarak, Çuhadaroğlu ve Sonuvar (1992), Öy (1991), Kandel ve Davies (1982) düşük sosyo-ekonomik düzeyden gelen çocuk ve ergenlerde depresif belirtilerin daha yaygın olduğunu saptamışlardır.

Öğrenim gördüğü alanda okumanın “sıkıntı ve pişmanlık” verdiğini düşünenler ile “hiçbir şey hissetmiyorum” diyenlerin depresyon düzeyleri, “mutluluk ve doyum hissediyorum” diyenlere göre daha yüksek düzeyde bulunmuştur. Öğrencilerin öğrenim gördükleri alanı benimsememiş olmalarının, depresyon düzeylerini artıran önemli bir etken olduğu söylenebilir.

Psikolojik danışma hizmetini “özel sorunları” için aldıklarını belirten öğrenciler “okulla ilgili” sorunlarda psikolojik danışma hizmetinden yararlandığını belirten öğrencilerin depresyon düzeylerinin, “mesleki konularda” danışma hizmeti aldıklarını belirten öğrencilerden daha yüksek düzeyde bulunmuştur. Halgin ve ark., 1987 üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmada profesyonel yardım alma ile depresyon düzeyi arasında olumlu bir ilişki olduğunu bulmuşlardır. Bu sonuçlar, üniversite öğrencilerinin duygusal sorunları konusunda profesyonel düzeyde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin verilmesi gereğinin önemini vurgulaması açısından önemlidir.

Bu çalışmanın önemli bulgularından birisi de depresyon ile kaygı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre, öğrencilerin depresyon düzeyleri arttıkça kaygı düzeyleri de artmaktadır. Ayrıca bu bulgu, kaygı ile depresyonun yakından ilişkili olduğu görüşünü de destekler yöndedir. Çalışmanın sonuçları yurt dışı çalışma sonuçları ile paraleldir (Smith ve ark. 2003; Vandervoot ve Skorikov, 2002; Krohne ve ark. 2002; Craig ve Norton, 2000; Rawson ve Bloomer,

1994; Strassberg, 1997; Bernstein, 1991; Ingram ve ark. 1987). Öğrencilerin yaşları ile sürekli kaygı düzeyleri arasında da negatif yönde anlamlı bir ilişki görülmektedir. Buna göre yaş ilerledikçe kaygı düzeyinde de azalma olmaktadır. Ök (1990) araştırmasında, yaş arttıkça kaygının yükseldiğini bulmuştur. Bu bulgu, çalışmanın sonuçlarından farklıdır.

Bu çalışmanın bulgularına genel olarak bakıldığında, özel konularda rehberlik ve psikolojik yardımlara ihtiyaç duyma, öğrencilerin öğrenim gördükleri alanı benimsememiş olması, öğrencilerin depresyon ve kaygı düzeylerini artıran etmenlerden bazılarıdır. Öğrencilerin, benlik yapısını olumsuz etkilediği düşünülen olumsuz kişisel, çevresel, ailesel, sosyo-kültürel ve ekonomik faktörlerin iyileştirilmesi yönünde önlemler alınması gerekmektedir. Gençlerin sorunlarına duyarlı ve psikolojik yardım konusunda uzman kişilerin yetiştirilmesinde, üniversitelerin, psikolojik danışma ve rehberlik ve bölümlerine öncelikli sorumluluklar düşmektedir. Bu araştırma ile ilgili olarak elde edilecek bilgilerin, yeni yapılacak olan araştırmalarla desteklenmesi beklenmektedir.

Kaynakça

- Ahrens, A. H. & Haaga, D. A. F. (1993). The specificity of attributional style and expectations to positive and negative affectivity, depression, and anxiety. *Cognitive Therapy and Research*, 17 (1), 83-98.
- Akboyl, R. (1990). *Öğretmen adaylarında durumluk-sürekli kaygı düzeylerinin belirlenip karşılaştırılması ve kaygı alanlarının saptanması*. İzmir: DEÜ Buca Eğitim Fakültesi Yayınları No. 1.
- Akvardar, Y., Demiral, Y., Ergör, G., Ergör, A., Bilici, M. & Özer, A. Ö. (2003). Substance use in a sample of Turkish medical students. *Drug & Alcohol Dependence*, 72 (2), 117-122.
- Andersen, M. B. & Williams, J. H. (1987). Gender role and sport competition anxiety. *Research Quarterly for Exercise and Sport*.
- Aydın, G. (1988). Üniversite öğrencilerinde depresyon, açıklama biçimi ve akademik başarı ilişkisi. *Psikoloji Dergisi*, 6 (22), 6-13.
- Baltaş, A. ve diğerleri. (1986). *Kaygı düzeyi açısından okullar arası farklar*. XXII. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi, Marmaris.
- Başarı, D. (1990). *Ortaokul son sınıf öğrencilerinde sınav kaygısı, durumluk kaygı, akademik başarı ve sınav başarısı arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Beck, A. T. (1976). *Cognitive therapy and the emotional disorders*. New York: International Univesity Press.
- Bernstein, G. A., Garfinkel, B. D. & Hoberman, H. M. (1989). Self-reported anxiety in adolescents. *American Journal of Psychiatry*, 146 (3), 384-386.

- Bernstein, G. A. (1991). Comorbidity and severity of anxiety and depressive disorders in a clinical sample. *Journal of American Academic Child Adolescent Psychiatry*, 30, 43-50.
- Bozkurt, N. (1998). *Lise öğrencilerinin okul başarısızlıklarının altında yatan, depresyonla ilişkili otomatik düşünme kalıpları*. DEÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış doktora tezi, İzmir.
- Brady, E. U. & Kendall, P. C. (1992). Comorbidity of anxiety and depression in children and adolescents. *Psychological Bulletin*, 111 (2), 244-255.
- Cai, S. (2000). Physical exercise and mental health: A content intergrated approach in coping with college students. *Anxiety and Depression Physical Educator*, 57 (2), 69-77.
- Craig, S. & Norton, E. D. (2000). Comparison of the Beck depression inventory-II and the inventory to diagnose depression: Implications for community college counselors. *Community College Journal of Research and Practice*, 24 (6), 495-595.
- Çuhadaroğlu, F. (1993). Adolesanlarda depresyon ve anksiyetenin birlikte görülmesi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 4 (3), 189-194.
- Çuhadaroğlu, F. & Sonuvar, B. (1992). Adolesanlarda depresyon. *Çocuk ve ergen psikiyatrisi günleri kongre kitabı*. Kuşadası, 350-358.
- Di Legge, S., Piattella, M. C., Pozzilli, C., Pantano, P., Caramia, F., Pestalozza, I. F., Paolillo, A. & Lenzi, G. L. (2003). Longitudinal evaluation of depression and anxiety in patients with clinically isolated syndrome high risk of developing early multiple sclerosis. *Multiple Sclerosis*, 9 (3), 302-307.
- Halgin, R. P., Weaver, D.D., Edell, W. S. & Spencer, P.G. (1987). Relation of depression and help-seeking history to attitudes toward seeking professional psychological help. *Journal of Counseling Psychology*, 34 (2), 177-185.
- Hisli, N. (1988). Beck depresyon envanterinin geçerliği üzerine bir çalışma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 6 (22), 118-126.
- Hisli, N. (1989). Beck depresyon envanterinin üniversite öğrencileri için geçerliği, güvenilirliği. *Psikoloji Dergisi*, 7 (23), 3-13.
- Howard, K. A. & Tryon, G. S. (2002). Depressive symptoms in and type of classroom placement for adolescents with LD. *Journal of Learning Disabilities*, 35 (2), 185-191.
- Jones, G., Swain, A. & Cate, A. (1991). Gender differences in precompetition temporal patterning and antecedents of anxiety and self confidence. *The Journal of Sport and Exercise Psychology*, 1-16.
- Kandel, D. B. & Davies, M. (1982). Epidemiology of depressive mood in adolescents. *Arch Gen.Psychiatry*, 39,1205-1212.
- Krohne, H. W., Schmuckle, S. C., Spaderna, H. & Charles, D. (2002). The state-trait depression scales: An international comparison. *Anxiety, Stress and Coping*, 15 (2), 105-123.
- Öner, N. & Le Compte, A. (1983). *Sürekli durumluk/ sürekli kaygı envanteri el kitabı*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Öner, N. (1990). *Sınav kaygısı envanteri el kitabı*. İstanbul Yükseköğretimde Rehberliği Tanıtma ve Rehber Yetiştirme Vakfı Yayını. No:1.
- Ök, M. (1990). 13-15 yaş grubu ortaöğretim öğrencilerinde kaygı düzeyi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Öy, B. (1991). Çocuklar için depresyon ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 2, 132-136.
- Özbay, M. H., Şahin, N., Hınçal, G. ve diğerleri. (1991). Ergenlikte benlik imajı. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 2, 82-95.
- Özusta, H. Ş. (1995). Çocuklar için durumluk-sürekli kaygı envanteri uyarılama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 10 (34), 32-44.
- Pharoah, P. D. P. (2002). Psychosocial factors and sex differences in high academic attainment at cambridge university. *Oxford Review of Education*, 28 (1), 21-39.
- Rawson, H. E. & Bloomer, K. (1994). Stress, anxiety, depression, and physical illness in college students. *Journal of Genetic Psychology*, 155 (3), 321-421.
- Rosenthal, B. S. & Schreiner, A. C. (2000). Prevalence of psychological symptoms among undergraduate students in an ethnically diverse urban public college. *Journal of American College Health*, 49 (1), 12-19.
- Sargın, N. (1990). *Lise I. ve III. sınıf öğrencilerinin durumluk sürekli kaygı düzeylerinin belirlenip karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Smith, M. S., Martin-Herz, S. P., Marsigan, J. L. & Womack, W. M. (2003). Comparative study of anxiety, depression, somatization, functional disability, and illness attribution in adolescents with chronic fatigue or migraine. *Pediatrics*, 111 (4), 376-382.
- Strassberg, Donald S. (1997). A cross-national validity study of four MMPI-2 content scales. *Journal of Personality Assessment*, 69 (3), 596-607.
- Taris, T. & Inge A. (1997). Effect of parenting style upon psychological well-being of the young. *Development and Care*, 132, 93-104.
- Teğin, B., (1980). *Depresyonda bilişsel bozukluklar: Beck modeline göre bir inceleme*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Vandervoot, D. J. & Skorikov, V. B. (2002). Physical health and social network characteristics as determinants of mental health across cultures. *Current Psychology*, 21 (1), 50-68.
- Yeniçeri, N., (1987). *An investigation of the relationship between depression and school in adolescents*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Boğaziçi Üniversitesi.

Geliş	27 Şubat 2003
İnceleme	3 Mart 2003
Düzeltilme	21 Ocak 2004
Kabul	26 Nisan 2004